

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
БЕОГРАД

Пословни број: К-По₂ 1/2014

ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА
СА ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА ОДРЖАНОГ дана 28. марта 2017. године

Председник већа: Дана 28.03.2017. године у 14:47 отварам заседање пред Вишим судом у Београду, Одељењем за ратне злочине, у кривичном поступку против окривљеног Милана Девчића и других, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва у саизвршилаштву из члана 142 став 1 Кривичног закона СРЈ у вези члана 22 КЗ СРЈ, по оптужници Тужилаштва за ратне злочине Ктрз.7/07 од 28.11.2007. године, која је измењена дана 14.12.2007. године, 28.12.2011. године, 23.04.2012. године, 02.09.2014., 01.12.2015. године и 05.01.2017. године.

Можете сести овде, Димитријевићу.

Веће поступа у саставу судија Зорана Трајковић, председник већа, судије Мирјана Илић и Дејан Терзић, чланови већа.

Има ли примедби на састав већа? Тужиоце, браниоци?

Констатује се да нема примедби на састав већа.

Записник води записничар Оливера Савић, у раду суда помаже судијски помоћник Ивица Јагодић.

Главни претрес се тонски и оптички снима, а тонски запис ће бити саставни део записника о главном претресу.

Констатује се да су на главни претрес приступили:

-заменик тужиоца за ратне злочине, Душан Кнежевић,

- окривљени Милан Девчић,
- окривљени Жељко Крњајић,
- окривљени Миодраг Димитријевић,
- окривљени Дарко Перић,
- окривљени Радован Влајковић,
- окривљени Радисав Јосиповић,
- окривљени Јован Димитријевић,

-окривљени Саша Стојановић,
 -окривљени Зоран Косијер,
 -окривљени Петроније Стевановић, доведен принудно преко ПУ Панчево,

-бранилац окривљеног Милана Девчића, адвокат Бранкица Мајкић,
 -бранилац окривљеног Жељка Крњајића, адвокат Радоје Алексић,

-бранилац окривљених Миодрага Димитријевића и Радована Влајковића, адвокат Бранко Лукић, за кога се по заменичком пуномоћју у списима јавља адвокат Борис Зорко,

-бранилац окривљеног Дарка Перића, адвокат Јасмина Живић,
 -бранилац окривљеног Радисава Јосиповића, адвокат Ђорђе Калањ, за кога се по заменичком пуномоћју у списима јавља адвокат Бранко Димић,
 -бранилац окривљеног Јована Димитријевића, адвокат Гордана Живановић,
 -бранилац окривљеног Саше Стојановића, адвокат Слободан Живковић,
 -бранилац окривљеног Зорана Косијера, адвокат Гордана Андрејевић,
 -бранилац окривљеног Петронија Стевановића, адвокат Бранислава Фурјановић,

-пуномоћник оштећених Стјепана Пеулића и Ивана Мујића, адвокат Марина Кљајић по пуномоћју у списима.

У публици присутни:

Јелена Бакета, Дамјан Брковић, Вања Ђурић, Кристина Кхос, Владо Крпан и Петар Лемуновић.

Стевановићу, приђите за говорницу. Добар дан. Укључите микрофон. Због чега нисте приступили на претходни главни претрес и зашто нисте обавестили суд о разлозима недоласка?

Окривљени Петроније Стевановић: Ја сам јавио мојој правници да сам кренуо, и она ме звала увече, реко ево спремам се, немате проблема. Она мене увек обавести. И кренуо сам у комби овај „Ковинци“ и он је црко ту код Шљункаре, отишла му ваљда полуосовина и да нисмо могли никако да поправимо, он нас слаго стиже му колега, „стиже колега“ и остали смо до два сата. Била она олуја, оно невреме и да сам дошо опет не би стиго, и тако да сам се вратио и одмах се јавио да Вам јави.

Председник већа: Зашто нисте одмах обавестили суд о томе?

Окривљени Петроније Стевановић: Али моја је правница обавестила, рекли смо њој, разумете.

Председник већа: Бранилац ће Вас поучити, то није адекватан начин како се обавештава суд, нити је начин који доказује да Вас је нешто спречило, да дођете на главни претрес.

Окривљени Петроније Стевановић: Ја нисам злонамерно то, ја сам кренуо, ево и она Вам је рекла, објаснила. Ја Вас молим ако може да ми верујете, ако не...

Председник већа: Добро. Можете се вратити на своје место.

Да ли сте сагласни да држимо данашњи главни претрес? Испуњене су процесне претпоставке. Тужиоче, браниоци?

На сагласан предлог странака,

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се главни претрес **ОДРЖИ**.

Главни претрес је јаван.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се у доказном поступку изврши увид у следеће писмене доказе у списима:

Ми ћемо приказати писмене доказе, уколико неко има нешто да примети на неки од писмених доказа који се приказују на монитору, нека се јави за реч.

Сада ће да се укључи, сачекајте.

Раде ли монитори, стража?

Врши се увид у:

Записник о очевиду Жупанијског суда у Вуковару у предмету Кир.број 887/07 од 22.11.2007. године,

Је ли ради Ваш монитор, Димитријевићу?

Ништа, пуномочниће, Ви седите поред тужиоца, а Ви Димитријевићу седите или овде код адвоката Мајкић. Онда седите овде Димитријевићу, ево овде.

Врши се увид у:

Фотодокументацију очевида сачињену од стране МУП-а Републике Хрватске, ПУ Вуковарско-сремске, Одјел криминалистичке полиције, Одсека крим.технике број 511-15-04/4-ОКТ-20/2007 од 28.11.2007. године,

-извод из Матице умрлих Матичног уреда града Загреба, који се води за матично подручје Вуковар за 2014. годину под редним бројем 00171

-извод из Матице умрлих Матичног уреда града Загреб, који се води за матично подручје Суседград за 2011. годину под редним бројем 00774

-допис Министарства хрватских бранитеља, УР број 522-04/1-1-1-17-4 од 10.01.2017. године.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се на основу одредбе члана 406 став 1 тачка 1 ЗКП изврши увид у: записник о саслушању сведока Марије Антоловић сачињен пред Жупанијским судом у Ријеци, Кир-82/93 од 19.02.1993. године, записник о саслушању сведока Марије Антоловић сачињен пред Жупанијским судом у Вуковару, К-25/00 од 25.09.2003. године, записник о саслушању сведока Кате Краљевић сачињен пред Окружним судом у Сплиту, Кир-274/93 од 24.03.1993. године.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се на основу одредбе члана 406 став 1 тачка 1. ЗКП изврши увид у записнике о саслушању сведока, чији је долазак пред суд знатно отежан због старости или болести, и то у: записник о саслушању сведока-оштећеног Милка Кесера сачињен пред Окружним судом у Београду, Ки.В. бр.7/2007 од 21.09.2007.године, записник о саслушању сведока Милка Кесера сачињен пред Окружним судом у Пули, Кир. Број 319/93 од 14.04.1993.године, записник о саслушању сведока Милка Кесера сачињен пред Жупанијским судом у Вуковару, К-25/00 од 17.06.2004.године и пред истражитељима МКТЈ од 09. и 10.03.1996.године, записник о саслушању сведока Марка Грчанца, сачињен пред Окружним судом у Ријеци, Кир.204/93 од 26.03.1993. године, записник о саслушању сведока Марка Грчанца, сачињен пред Жупанијским судом у Вуковару, К.бр.25/00 од 15.10.2003. године, записник о саслушању сведока Марка Грчанца, сачињен пред Жупанијским судом у Вуковару по замолници Окружног суда у Београду – Одељења за ратне злочине, Кир. Број 867/07 од 20.11.2007. године, записник о саслушању сведока Ане Цоњар сачињен пред Окружним судом у Шибенику, Кир број 47/93 од 18.02.1993. године, записник о саслушању сведока Ане Цоњар сачињен пред Жупанијским судом у Вуковару, К.бр.25/00 од 16.09.2003. године, записник о саслушању сведока Ане Цоњар сачињен пред Жупанијским судом у Вуковару, Кир-887/07 од 20.11.2007. године, записник о саслушању сведока Жељка Франчишковића сачињен пред Окружним судом у Шибенику, Кио број 175/93 од 29.04.1993. године, записник о саслушању сведока Жељка Франчишковића сачињен пред Жупанијским судом у Вуковару, К.бр.25/00 од 16.10.2003. године, записник о саслушању сведока Жељка Франчишковића сачињен пред Жупанијским судом у Вуковару, Кир-887/07 од 20.11.2007. године, записник о саслушању сведока Невенке Мађаревић, сачињен пред Окружним судом у Осијеку, Кио број 934/92 од 17.03.1993. године, записник о саслушању сведока Невенке Мађаревић сачињен пред Жупанијским судом у Вуковару, К број

25/00 од 02.10.2003. године, записник о саслушању сведока Мире Комјат сачињен пред Окружним судом у Осијеку, Кир.бр.934/92 од 05.02.1993. године.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се на основу одредбе чл.406. став 1 тачка 4. ЗКП изврши увид у записник о саслушању сведока Антона Лукетића, сачињен пред Жупанијским судом у Вуковару, К.бр.25/00 од 12.11.2003. године и пред МКТЈ дана 12.03.1996. године.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

ОДБИЈАЈУ СЕ доказни предлози браниоца окривљеног Жељка Крњајића, адвоката Радоја Алексића: да се у доказном поступку испитају сведоци Ивица Пољак и Пато Ференц.

ОДБИЈАЈУ СЕ доказни предлози браниоца окривљеног Миодрага Димитријевића, адвоката Бориса Зорка да вештак војне струке бележницу оптуженог Димитријевића узме у обзир и да неко своје мишљење.

ОДБИЈАЈУ СЕ доказни предлози браниоца окривљеног Петронија Стевановића, адвоката Браниславе Фурјановић да се прочита изјава Стојана Илића дата у МУП-у дана 12.02.2007. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ доказни предлози браниоца окривљеног Милана Девчића, адвоката Бранкице Мајкић да се обави медицински преглед сведока Ђуре Антоловића.

ОДБИЈАЈУ СЕ доказни предлози окривљеног Жељка Крњајића да се у доказном поступку испитају у својству сведока: Јана Шелебај, Бранко Стојшић, Славица Јовановић из "Фонда за хуманитарно право" и Перо Ђукић.

ОДБИЈАЈУ СЕ предлози браниоца окривљеног Јована Димитријевића, адвоката Гордане Живановић да се из списка предмета издвоје стране 44 и 45 транскрипта аудио записа са главног претреса од 18.09.2008. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ предлози браниоца окривљеног Милана Девчића, адвоката Бранкице Мајкић да се из списка предмета издвоје записници о саслушању свих лица и предузимању свих радњи за период од 13.11.2008. до 21.05.2009.године, записници о саслушању сведока Антона Лукетића, Милка Кесера, Марка Грчанца, Марије Ђаковић, Кате Краљевић, Марије Антоновић, Зоре Пољак, Ане Цоњар, Антуна Лутровића, Дарка Пољака, Владимира Сомборца, Звонимира Балића, Славка Божића, Невенке Мађаревић, Мире Комијат и сведока који су исказе дали 1993., 1996. и 2003.године а који нису били саслушани пред београдским судом.

ОДБИЈАЈУ СЕ предлози браниоца окривљеног Милана Девчића, адвоката Бранкице Мајкић да се из списка предмета издвоји део записника узет замолним

путем 19.11.2007. године, 20.11.2007. године, 21.11.2007. године, 22.11.2007. године и 23.11.2007. године.

Детаљније разлоге о разлозима одбијања, суд ће дати у пресуди. Има ли још неких доказних предлога? Тужиоче, браниоци, имате ли још неких доказних предлога? Адвокат Бранкица Мајкић, изволите.

Адвокат Бранкица Мајкић: Хвала судија, није доказни предлог, само да се допуним, дакле, ради се о решењу Апелационог суда у Београду, Кж1-По1 број 1/15 од 10. јуна 2015. године у вези са овим што сам претходно рекла у примени члана 406 став 1 ЗКП.

Председник већа: Добро.

Како се више нико не јавља за реч, председник већа објављује **да је доказни поступак завршен.**

Странке немају нових доказних предлога.

Да ли сте спремни за завршне речи? Тужиоче?

Заменик тужиоца за ратне злочине: Ја сам спреман за завршну реч, с тим што бих пре завршне речи, извршио извесне измене, обзиром на ово што сте Ви данас прочитали и овај, ради се о идентификационим подацима за ова лица која у оптужници фигурирају као оштећени.

То је страна 3 оптужнице, пасус трећи, под а) је тај пасус, значи на трећој страни под а), у питању су идентификациони подаци за неколико лица, шести ред, па иза речи „Пољак“ иде зарез и онда наилазе два имена, у оптужници фигурира „Павле“, значи уместо „Павле“ треба да стоји: „Паво“, а одмах иза њега иде „Иво“, уместо кога треба да стоји „Иван“, презиме Антоловић. И у истом том реду, стоји име „Ивица Ђаковић; уместо „Ивица“ треба да стоји: „Иван“. И на страни 7 ове измењене оптужнице, то је трећи пасус, он се односи на оптуженог Петронија Стевановића, пасус је означен бројем 1, значи то је четрнаести ред, помиње се као треће име „Ивицу Ђаковића“, опет је у питању „Иван“, значи уместо „Ивицу“, треба да стоји: „Ивана“ и за исто лице се то односи у осамнаестом реду тог истог пасуса, где пише: „Ивицу“, па уместо „Ивицу“ треба да стоји „Ивана“.

У осталом делу, нема никаквих измена.

Председник већа: Да ли сте разумели измену оптужног акта? Окривљени, браниоци, да ли вам је потребно време за припрему одбране? Јавите се само за реч, браниоче Алексићу, укључите микрофон, па реците.

Адвокат Радоје Алексић: Бранилац адвокат Алексић Радоје. Мислим да је суд требао да окривљене испита о томе да се изјасне по прецизираној оптужници и њихово је право било да се данас изјасне о томе, то је под број 1). А што се тиче данас давања завршне речи, ја сматрам да нам један краћи период након овог...

Председник већа: Браниоче, нисте ме чули шта сам Вас питала. Ја сам питала и окривљене и браниоце да ли су разумели садашњу измену оптужног акта коју је извршио тужилац, и да ли тражите време за припрему одбране, имајући у виду измену оптужног акта, на то се изјасните, па ћемо онда да дођемо до завршних речи.

Адвокат Радоје Алексић: Пошто се ова измена не односи на мог брањеника, ја се ту нећу изјашњавати. Захваљујем.

Председник већа: А за завршну реч, данас нисте спремни, ако сам Вас добро разумела?

Адвокат Радоје Алексић: Није у питању спремност, него је у питању....

Председник већа: Остали браниоци, изволите. Бранилац окривљеног Девчића.

Адвокат Бранкица Мајкић: Хвала. Не тражим додатно време за изјашњење.

Председник већа: Бранилац окривљеног Димитријевића и Влајковића, изволите.

Адвокат Борис Зорко: Поштовани суде, није нам неопходно додатно време за изјашњење, с тим што сматрамо ово што је поменуо колега, слажем се са тиме да се оптужени овде нису изјаснили на наводе прецизиране оптужнице, ако се не варам, да се нису изјашњавали, чини ми се и у односу на претходну промену, не говорим о овој последњој, ако не грешим. Извињавам се. Хвала.

Председник већа: Бранилац окривљеног Перића.

Адвокат Јасмина Живић: Адвокат Јасмина Живић, није нам потребан додатни рок за изјашњење.

Председник већа: Адвокат окривљеног Јосиповића, бранилац.

Адвокат Бранко Димић: Адвокат Бранко Димић, није потребан рок за изјашњење. Хвала.

Председник већа: Бранилац окривљеног Димитријевића, адвокат Гордана Живановић, изволите.

Адвокат Гордана Живановић: Хвала, није нам потребан рок за додатно изјашњење.

Председник већа: Адвокат Слободан Живковић.

Адвокат Слободан Живковић: И мени исто.

Председник већа: Адвокат Гордана Андрејевић.

Адвокат Гордана Андрејевић: Није нам потребан рок.

Председник већа: Адвокат Бранислава Фурјановић.

Адвокат Бранислава Фурјановић: Није нам потребан рок за изјашњавање. Само ја бих замолила тужиоца, јер нисам успела све измене које је навео, још једном ако није проблем да понови. Али стварно нисам стигла да запишем све.

Председник већа: Добро. Седите. Можемо да направимо паузу, па када буде израђен транскрипт или ако могу колеге да вам дају да видите која су имена прочитана.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Дајте ми, могу ја да поновим то.

Председник већа: Поновите.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Заменик тужиоца. То су измене на страни 3, везано за идентификационе податке лица која фигурирају као оштећена у овом предмету, то вам је под 1а, значи трећа страна, 1а, шести ред. Шести ред, па прва реч у том шестом реду је „Пољак“ иза кога иде зарез, па онда наилазе две речи, односно два имена „Павле, Иво“, уместо „Павле“ треба да стоји „Паво“, а у место „Иво“ треба да стоји „Иван“. И у том истом реду где се наводи име „Ивица Ђаковић“, то вам је ту по средини, треба уместо „Ивица“ да стоји „Иван“. И на страни 7, то вам је трећи пасус који је овде означен, односи се на Петронија Стевановића под 1), четрнаести ред. У четрнаестом реду опет се, ајде да кажем, од почетка то би била трећа реч, односно треће име, односно друго име, је ли, трећа реч „Ивицу Ђаковића“, уместо „Ивицу“ треба да стоји „Ивана“. И исто то лице у осамнаестом реду, то је прва реч, односно име, „Ивицу Ђаковића“ треба да стоји „Ивана“ у падежу. Ето, то је то.

Председник већа: Да ли сте разумели браниоче?

Адвокат Бранислава Фурјановић: Јесам. Хвала.

Председник већа: Да ли су окривљени разумели измену оптужног акта? Шта кажу окривљени?

Окривљени Косијер није разумео измену оптужног акта.

Окривљени Зоран Косијер: Добар дан. Моје поштовање, оптужени Косијер. Па, ја десет година, госпођо председавајућа, не разумем оптужницу коју сачињава...

Председник већа: То Вас нисам питала сада, питам Вас да ли сте разумели ово што је тужилац данас изменио на главном претресу?

Окривљени Зоран Косијер: А ово, нисам слушао то, то је граматичка грешка, то. Ја сам хтео поводом оптужнице да се изјасним.

Председник већа: Изјашњавали сте се већ, вратите се на своје место.

Окривљени Зоран Косијер: Молим?

Председник већа: Изјашњавали сте се о оптужници, вратите се на своје место.

Окривљени Зоран Косијер: Када?

Председник већа: Можете се вратити на своје место. Браниоче Алексићу, да ли Ваш брањеник жели да допуни своју одбрану, имајући у виду измену оптужног акта? То до сада нисте рекли суду, има ли потребе уколико жели да му се то омогући, изволите.

Адвокат Радоје Алексић: Судија, то он лично мора да се изјасни о томе. Он је ту. Жељко, имате ли Ви везано за ову...

Председник већа: Крњајићу, приђите за говорницу.

Окривљени Жељко Крњајић: Добар дан.

Председник већа: Крњајићу, у овом поступку су мењане оптужнице више пута, да ли сте разумели данашњу измену оптужног акта? Да ли Вам је потребно време за припрему одбране имајући у виду данашњу измену оптужног акта и да ли желите да се изјасните имајући у виду измењену оптужницу и да допуните своју одбрану у неком делу на данашњем главном претресу?

Окривљени Жељко Крњајић: Разумео сам данас ово, допуну тог акта. То се, колико сам схватио, мене ни не тиче, а овај, могу пар речи рећи само у вези оптужнице.

Председник већа: У вези измењене оптужнице која је претходни пут мењана да ли желите да допуните своју одбрану?

Окривљени Жељко Крњајић: Да.

Председник већа: Сада ћемо да одредимо једну кратку паузу. Окривљени нека се консултују са својим браниоцима, уколико желе данас да изнесу допуну своје одбране, то могу учинити на данашњем главном претресу.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

ОДРЕЂУЈЕ СЕ пауза у трајању од петнаест минута.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

НАСТАВЉА СЕ главни претрес.

Браниоци, да ли сте се консултовали са окривљенима? Да ли неки од окривљених жели да допуни своју одбрану? Окривљени Крњајић жели.

Крњајићу, Ви знате да је два пута измењена оптужница, уколико имате нешто да додате поводом те измењене оптужнице што нисте рекли суду до сада, изволите. Ви сте поучени о својим правима у поступку, нисте дужни да изнесете одбрану, све што кажете може бити употребљено као доказ у кривичном поступку, можете да се браните и ћутањем, а можете и да изнесете своју одбрану. изволите.

Окривљени Жељко Крњајић: Овако, по овој оптужници која је седми-осми пут преправљена, дорађивана, рекао бих само пар ствари. Ни један навод из ове оптужнице што се тиче мене, Жељка Крњајића, није тачан. На самом почетку оптужнице тужилац објашњава ово кршење правила међународног права, садржаја Женевска конвенција, заштита грађанских лица и доле пред крај уз наведену конвенцију почевши од 10. октобра па до краја октобра месеца да сам ја и остали извршили та наводна дела. Ја сам више пута рекао, ја сам био 10. у Ловасу шест сати само, значи не тиче ме се шта се дешавало 11., 12. и до краја месеца, нити шта знам о томе, сем што сам чуо. Одмах на почетку тужилац каже да сам у својству командира Товарник јединице која је заједно са припадницима ТО Товарник и добровољачке оружане групе „Душан Силни“ у саставу снага Друге ПМБГРД ЈНА. У досадашњим оптужницама је било да смо ишли по наредби и јесмо ишли по наредби господина Душана Лончара, пуковника, по наредби 350-1 и 296-1. Каже група „Душан Силни“. Група „Душан Силни“ имате у предмету је била засебна група 800 метара удаљена од Жељка Крњајића и имали су свог команданта – Славка Ступара. Значи ни један тај добровољац није био у мојој улици, нити сам ја био са њима, што се из датих изјава које су давали добровољци и види. Да сам био командир милиције у Товарнику, да сам као такав ишо у Ловас, има у доказном поступку извештај 07. и 08. са још двојицом пријатеља сам мењао та два дана, односно дан и по, командира Љубу Јоргића, а 10. сам ишо својој кући као припадник Друге гардијске моторизоване бригаде, помоћне снаге чиста пешадија, пешадинац. Тужилац даље каже да је било неких мештана. Десет година се ми овде судимо и никако ти мештани, иако сам ја написао, нацрто једну ту карту са свим кућама, именима и презименима, никако да чујемо који су то мештани се прикључили, и ако јесу се прикључили, прикључио се први мој отац, од Радојчић Милана отац, од Девчић Милана нашег оптуженог отац. Ко је њима могао командовати, људи су били три-четири месеца у подруму, изашли су, свако је ишао својим, ди је имо родбину, ди је имо брата, ди је имо сестру, људи су одлазили да спасе своје пријатеље и своју родбину. Тако не само ја, нико није био надлежан за те, што каже господин тужилац, мештане. Даље господин тужилац каже да смо се кретали, контролисали Прерадовићеву улицу. Од првог дана тврдим нисмо били у Прерадовићевој улици, односно нисмо контролисали ту улицу. Из Прерадовићеве улице, та моја, назовимо моја група, је изашла у улицу Иве Лоле Рибара. Многи су сведочили из те улице, Прерадовићеве, нико није споменуо ни мене, ни Девчића, ни Радојчића, а сви нас знаду, у све једној кући сам ја јео, пио, а тако и ти моји бивши мештани код мене. Значи није могуће да су нас видели а да не би споменули. А плус тога, пет-шест година и тражим мештане који су и сад у Ловасу, хрватске националности, Туркаљ Милана и Клисурић Мију, да људи сведоче која је војска била код њих, да ли је то био Жељко Крњајић и ови из те наводне моје групе.

Улица Марка Орешковића, има преко десет, дванаест изјава за ту улицу. Та улица се контролисала после два сата. Чак је Иван Пољак рекао и око пола пет, а Жељко Крњајић је у један, један и петнаест напустио село Ловас спашавајући једну Хрватицу која је била рањена од гранате и која би сигурно преминула да је нисам одвезо код доктора. Значи и оно кад Жељко није ни био и то ми се ставља на терет, а и да сам био шта ја имам с тим. Даље, улица Иве Лоле Рибара, ту сам ја био, ту је моја кућа, ту сам ишао до земљорадничке задруге, тамо попио кафу и по договору или наредби Воркапић Милорада вратио се назад у улицу и имају изјаве хрватских бранитеља да су ми добровољно око десет-пола једанаест предали оружје, две пушке и пиштољ, да сам се руково с њима, да **им се чак нисам ни** замерио и остаје улица Фрање Рачког. Од првог дана ја, а и ови оптужени, а и сведоци који су били са мном у тој групи, сви су рекли да нисмо ми били у тој улици и нисмо контролисали ту улицу. Улица Краља Томислава, преко петнаест изјава има, нико ме није видио, нико, што се каже, ружну реч није рекао за мене. Даље, у наставку тужилац каже, „уверио се да у селу нема борбених дејстава, ни отпора непријатељских оружаних формација“. Прво, зашто сам се ја моро уверавати. Ја сам ишо својој кући из које сам протеран осам-девет месеци раније, као први Србин који је истеран из Ловаса и околних села. Данас је то популарно „Србе на врбе“, а то је мени писано још '89. године, а кад већ тако тужилац хоће, ја сам се уверио у сасвим нешто друго. Када је група изашла из свог склоништа ди смо целу ноћ чекали, у првој кући је ухапшен Јосип Јовановић, хрватски војник, који је имао два калашњкова. Тог момента у Млинској улици још људи нису, наши људи, Срби, још нису ни ушли у село, из села је излазио хрватски ауто и пуцао је по војсци, односно по, што каже тужилац, нападачима. У мојој улици у центру погинуо је Хрват, Краљевић Јосип, који је имао пиштољ, то су чак и Хрвати овде сведочили. Значи, уверио сам у контра онога што је писало, што тужилац пише у оптужници да није било отпора и да није било непријатељских војника. Напротив, било их је пуно. Ја сам у трећој кући у Иве Лоле Рибара, прва је моја, друга од кумова Карапанце, трећа од Рудића Ђуре и Мирка, у четвртој, односно првој хрватској кући у коју сам ја ушо, разоружо сам хрватског војника Љубас Бошка, који ми је предао одмах калашњиков. Реко сам му тамо да сачека, да му се ништа неће десити. Међутим, он је тај дан побего за Вуковар и након двадесет дана је тамо и погинуо, има у оном ЦД-у са 135 хрватских војника, има на крају његова, што се каже, парта. Значи, није тачно, били су наоружани, било је отпора, било је хрватске полиције, било је и Збора народне гарде који је у то, тога дана 10.10. када смо ми били, он је био паравојска, по Уставу тадашње Југославије. Једина легитимна војска је била Војска ЈНА.

Председник већа: Крњајићу, морам Вас прекинути. То што сада износите, то је већ за завршну реч и за оцену изведених доказа. Сада се изјашњавате само на измене оптужног акта, на ово што је тужилац изменио на то се изјасните, а овај други део ћете имати прилике у завршној речи да оцените све доказе који су изведени у поступку.

Окривљени Жељко Крњајић: Добро. Ево само ово о запаљеним кућама. Више пута сам реко, а ево има мештана Ловаса, седе у публици. Јосика Ходак не постоји, неке куће јесу запаљене, неке нису, неке су запаљене пар дана касније и ја не знам зашто се то Жељку Крњајићу ставља на терет, кад је Жељко '92. године учествово у обнови све једне куће. Од првог дана за ових седам лица настрадалих сам се

бранио да ја немам ништа са тим, да ја нисам њих видио чак ни живе, ни мртве. Ја чак не би могао бити ни сведок око њих.

Председник већа: То сте већ рекли, Крњајићу. Да ли имате нешто да кажете на измењени оптужни акт? Све је транскриптовано, постоје записници о Вашем саслушању, тако да изнесите оно што нисте рекли до сада, а сматрате да је у интересу Ваше одбране.

Окривљени Жељко Крњајић: Па, ту је измењено само што је тужилац избацио наредбу господина Лончара по којој смо ми ишли у Ловас и мене сад истура као неког главног. Ово доле, лично урадио, то је и остало, о том се не бих изјашњавао, што Ви кажете изјаснићу се у завршној речи, али кад видим за шта ме тужилац терети и са којим доказима и после те његове завршне речи, надам се да ћете нам дати десет до петнаест дана да добијемо транскрипте да видимо на основу којих доказа, да ја могу, и ја и остали припремити своју одбрану.

Председник већа: Добро. Имате ли још нешто да кажете у своју одбрану сада?

Окривљени Жељко Крњајић: Молим?

Председник већа: Је ли имате још нешто да кажете у своју одбрану? Има ли питања неких, браниоче, за окривљеног?

Окривљени Жељко Крњајић: Имам да кажем да нисам крив, ето.

Председник већа: Рекли сте. Ево бранилац има неко питање за Вас.

Адвокат Радоје Алексић: Адвокат Алексић Радоје. Питање, поменули сте 10.10. да сте већ око један сат отишли да рањену особу од гранатирања водите у болницу. Када сте Ви рањени, којег по датуму?

Окривљени Жељко Крњајић: 11.10., значи сутрадан.

Адвокат Радоје Алексић: Немам више питања, судија. Хвала.

Председник већа: Ви тужиоче, питања? Има ли неко од бранилаца питања за окривљеног? Нема.

Питања нема.

То је све што имам да изјавим.

Можете се вратити на своје место.

Да ли још неко од окривљених, браниоци, жели да допуни своју одбрану, имајући у виду измену оптужног акта? Окривљени Милан Девчић. Девчићу, Ви сте поучени о својим правима у поступку која као окривљени имате, да нисте дужни да изнесете одбрану, да све што кажете може бити употребљено као доказ против Вас у кривичном поступку, да можете се бранити ћутањем, а да можете и да

изнесете своју одбрану. Изволите, да ли имате нешто да кажете поводом измењене оптужнице?

Окривљени Милан Девчић: Ево, само у кратким цртама бих се осврнуо на измену везано за тачку 1а, везано за принудни рад. Пошто сам детаљно причао у својој одбрани да се не понављам везано за ову фамозну цивилну војну власт, самоуспостављену, што је апсурд. Таква власт нигде није постојала на терену, нити у Хрватској, нити у Босни, а нити на подручју бивше Југославије, то јест Савезне Републике Југославије на Косову. Значи то је апсурд да постоји локално цивилно војна власт, још самовласно проглашена од Управе војне безбедности, у ствари ЈНА. Као, само да прочитам, молим вас, за разлику од 2015. године где је тужилац ставио, овако, исто тачка 1а, ако могу?

Председник већа: Не, немојте читати оптужницу која је измењена. Само се изјасните на касније измене из 2000...

Окривљени Милан Девчић: Да, о измењеној. Да, значи ради се о оптужници...

Председник већа: 2017. године.

Окривљени Милан Девчић: 02.12.2015. године где је Тужилаштво ставило ми, у ствари није мени ставило, него је ставило након запоседања Ловаса...

Председник већа: Девчићу, извините. Та оптужница је измењена.

Окривљени Милан Девчић: Да, да, разумем.

Председник већа: Сада се изјашњавате на оптужницу од 05.01.2017. године и ову измену од данас за коју сте изјавили да сте разумели.

Окривљени Милан Девчић: Разумем Вас госпођо председавајућа, само сам хтео да упоредим.

Председник већа: Нема потребе да упоредите, само се изјасните на ову измењену.

Окривљени Милан Девчић: Добро.

Председник већа: Она више не егзистира.

Окривљени Милан Девчић: Значи, не знам одакле ти поводи и докази тужиоца да сада све оно што је везано за принудни рад стави мени на терет, директно мени, с обзиром што је приписао туђе радње мени, везано управо за то где наводи, „нечовечно поступао према цивилном становништву хрватске националности и присиљавао их на принудни рад на тај начин што је“, мисли се на мене, „учествовао у њиховом задржавању и затварању у импровизоване, нехигијенски...

Председник већа: Немојте читати оптужницу. Имамо је ми сви, значи ми смо је сви примили и упознали се са њом, изјасните се.

Окривљени Милан Девчић: Добро, добро. Хтео сам да кажем, значи да је промењеном оптужницом, делом оптужнице, ставио директно мени то, мада је у 2015. зна се шта је било на оптужници, где је шездесетак припадника оружане групе састављене од припадника СМ Товарник, ТО Товарник, добровољачке оружане групе „Душан Силни“ и једног броја мештана српске националности из Ловаса.

Председник већа: Девчићу, ја сам Вам већ рекла, немојте читати оптужницу из 2015. године, она је измењена, суд суди у границама оптужбе и само је по томе овлашћен да суди, а то упоређење нема никакве сврхе у овој фази кривичног поступка, јер та оптужница више не егзистира. Изволите.

Окривљени Милан Девчић: Тако да просто морам да кажем да ми није јасно да може Тужилаштво на такав начин да, не знам који је повод и одакле ти докази. Значи да нисам апсолутно учествовао ни у затварању тих лица, нити просто, не знам, нисам имао овлашћења да их затварам, нити да учествујем у томе, а посебно који су завршили у импровизованом затвору Месне заједнице. Тако да, с обзиром да сам и рекао да је све било под војном командом Војне управе под командом генерала, у ствари тада потпуковника Душана Лончара, Друге бригаде, ја мислим да је свима јасно и с обзиром на наредбе, а и толики број аката од извештаја и свих осталих аката војне струке просто не могу да верујем да тужилац мени приписује оно за чега ја нисам имо нити могућности, ни овлашћење да то радим, нити сам управо то ни радио. Тако да, ето то сам хтео само у кратким цртама кажем. Ово друго сам се изјашњавао везано и за беле крпе и остало шта се дешавало, тако да нећу да губим ја ваше време. Везано је и за рецимо Стипу Долачког, с којим немам апсолутно никакве везе са његовим убиством, то је све конструкција покојног Николајидиса, што је сам и признао, што је имао сарадњу са тужиоцем везано да знамо и сами да је први овде износио одбрану, ја сам био у притвору три и по године, нигде ни у једном предмету нисам чуо да је неко задњи оптужени износио као првооптужени, ни у једном предмету. Све је јасно ко дан. Тако да нити имам везе са тим убиством, нити никаквих додирних тачака. Значи, могу само да кажем да никакво кривично дело нисам починио ратног злочина на подручју бивше Југославије, а не само на подручју Ловаса. Толико.

Председник већа: Да ли бранилац окривљеног има неко питање? Тужиоче, имате ли Ви питања?

Питања нема.

То је све што имам да изјавим.

Можете се вратити на своје место.

Да ли још неко од окривљених жели да допуни своју одбрану, имајући у виду измену оптужног акта?

Окривљени Димитријевић. Димитријевићу, у односу на Вас није мењан оптужни акт.

Окривљени Миодраг Димитријевић: Ако стичете такав утисак, госпођо судија, ја лично мислим да је много, много своје, у многим делу своје оптужнице променило, и ранијим његовим оптужбама су унете у односу на мене 99,99% неистина, односно нестручне квалификације...

Председник већа: Димитријевићу, немојте тако да се обраћате било ком учеснику у поступку. Дужни сте да се са поштовањем обраћате свима који учествују у поступку и Ви и сви остали који у кривичном поступку учествују. Да ли је неко стручан или није стручан, постоје институције које о томе дају суд. Постоје инстанце које одлучују о судским одлукама. Према томе, ја Вам кажем оптужни акт у односу на Вас није измењен, ни у јануару 2017. године, ни данас.

Окривљени Миодраг Димитријевић: Јесте измењено госпођо судија, реторички су неке ствари промењене. Значи, промењене...

Председник већа: На те реторичке ствари које сматрате да су у односу на Вас промењене, изволите можете изнети своју одбрану. Знате, Ви сте поучени о својим правима поступку, нисте дужни да изнете одбрану, све што кажете може бити употребљено као доказ против Вас у кривичном поступку. Изволите, изјасните се на то што Ви сматрате реторичком изменом, на то се фокусирајте.

Окривљени Миодраг Димитријевић: Реторичка измена је где у ставу „што су“, па каже „Димитријевић Миодраг, Дарко Перић, Радован Влајковић и Радисав Јосиповић као припадници ТО Ваљево“. У ранијим актима то је писало „ушло је у састав Друге пролетерске гардијске механизоване бригаде, односно да је Миодраг Димитријевић из Четврте оперативне зоне у својству начелника, односно помоћника начелника Штаба за оперативно наставне послове. У даљем, тужиоц каже да су, да сам ја имао задатке да координирам између јединица Четврте оперативне зоне које ставља на прво месту, иако оне то никада нису могле да буду и Друге ПГМБР. Друга бригада је носиоц борбених дејстава у СФРЈ, ондашњој СФРЈ. Према томе ја нисам могао да будем никако њен представник било где ако нисам био у њиховом саставу. Па онда каже „највиши по чину и рангу“, то је и раније рекао, госпођо председавајућа...

Председник већа: Да, то није измењено.

Окривљени Миодраг Димитријевић: То није измењено. Међутим, највиши по чину нисам био ја, ја то већ понављам много пута.

Председник већа: Па јесте, изјаснили сте, то Вам и ја кажем, Ви сте се изјаснили на то што је било наведено у претходним оптужним актима. То сам Вам и рекла. Изволите, уколико сматрате да је нешто измењено на то се изјасните.

Окривљени Миодраг Димитријевић: Затим, он мене класифицира као војног старешину. Војни старешина је старешина јединице, односно командир, командант и тако даље. А ја то нисам био од...

Председник већа: То сте исто рекли у својој одбрани досадашњој.

Окривљени Миодраг Димитријевић: Ја то нисам био од 28.08.1973. године, госпођо, а сада опстаје, опет опстаје и у најновијој овој оптужници таква класификација. Имате, ако немате потврду ту од Министарства правде и одбране, ја могу да Вам је дам и покажем.

Председник већа: То је за завршну реч, Димитријевићу. Имате ли још нешто у своју одбрану да кажете?

Окривљени Миодраг Димитријевић: Но, добро. Немам ја за сада ништа више, остатак ћу у завршној речи.

Председник већа: Добро, хвала. Има ли питања за окривљеног? Браниоче, имате ли питања? Тужиоче? Да ли још неко има питања? Нема. Можете се вратити на своје место.

Да ли још неко од окривљених жели да допуни своју одбрану? Окривљени Дарко Перић.

Перићу, поучени сте о својим правима у досадашњем току поступка.

Окривљени Дарко Перић: Добар дан.

Председник већа: Да ли желите да допуните своју одбрану? Изволите.

Окривљени Дарко Перић: С обзиром да је у новој измењеној оптужници промењени, односно неке ствари које се односе на мене, ја бих о томе говорио пошто тужилац буде дао завршну реч, па у својој завршној речи, да чујем образложење тих промена.

Председник већа: Да ли Ви одбрану желите да допуните?

Окривљени Дарко Перић: Сад тренутно не одбрану, само бих рекао да нисам сагласан са оптужницом и да сматрам да није утемељена на доказима и изјавама сведока и било чиме што је овде спроведено.

Председник већа: Добро. То је за завршну реч.

Окривљени Дарко Перић: Ето, толико.

Председник већа: Можете се вратити на своје место. Да ли још неко жели да допуни одбрану од окривљених? Не. Жели Зоран Косијер.

Окривљени Зоран Косијер. Поучени сте о својим правима у поступку која као окривљени имате.

Окривљени Зоран Косијер: Добар дан, оптужени Косијер.

Председник већа: Изволите.

Окривљени Зоран Косијер: Па ја сам хтео да кажем овако, да ова прецизирана оптужница то је у суштини нова оптужница.

Председник већа: Изволите.

Окривљени Зоран Косијер: Добар дан.

Председник већа: Изнесите Вашу одбрану.

Окривљени Зоран Косијер: Да, да. Да Вам кажем, чињеница је једна да тужилац нема основног елементарног војног знања за овако нешто...

Председник већа: Косијер, Ви нисте компетентни да се изјашњавате о знању тужиоца.

Окривљени Зоран Косијер: Госпођо, извињавам се, само да Вам кажем...

Председник већа: Упозоравам Вас да се на пристојан начин односите према свим учесницима у поступку.

Окривљени Зоран Косијер: Ја сам сасвим пристојан, немојте...

Председник већа: Уколико се не будете понашали у складу са наредбама председника већа, бићете новчано кажњени. Изволите.

Окривљени Зоран Косијер: Не знам како да ме казните новчано када ја немам новаца. Друга ствар, ово што ја говорим, ово се не тиче господина Кнежевића, ја против заменика тужиоца који заступа...

Председник већа: Немојте се обраћати непосредно тужиоцу, обраћајте се суду.

Окривљени Зоран Косијер: Него на бившега заменика тужиоца и тужиоца Владимира Вукчевића и Веселина Мрдака.

Председник већа: Косијер, оптужница је измењена јануара месеца 2017. и на данашњем главном претресу. У односу на те измене уколико имате нешто да кажете изволите, без коментарисања и квалификација било ког носиоца правосудне функције. Изволите.

Окривљени Зоран Косијер: Па, ја да бих Вам образложио ја морам да коментаришем.

Председник већа: Неће Вам то бити омогућено јер то није смисао одбране окривљеног. Изволите.

Окривљени Зоран Косијер: Чекајте, јел Ви мени не дозвољавате да се изјасним?

Председник већа: Ја Вам дозвољавам да се изјасните о измењеној оптужници, а не да коментаришете бивше носиоце правосудних функција.

Окривљени Зоран Косијер: Ја коментаришем њихову оптужницу коју су они писали.

Председник већа: Изјасните се о измењеној оптужници.

Окривљени Зоран Косијер: Немам шта да кажем. Хвала, како радите, тако ћете и проћи.

Председник већа: Вратите се на своје место. Да ли још неко од окривљених жели да допуни своју одбрану?

Уколико сам вас добро разумела, ви нисте припремљени данас за изношење завршних речи, одбрана, је ли тако? Пуномочниће, да ли сте Ви припремљени? Тужилац је рекао да је припремљен, дакле ми можемо прећи на завршне речи данас, могу кренути тужилац, не знам колико планира да износи завршну реч и пуномоћник, па за одбрану ће бити омогућено време за припремну завршних речи имајући у виду и сложеност предмета и дужину трајања овог кривичног поступка. Да ли сте сагласни?

Како нема предлога за допуну доказног поступка,

председник већа објављује да је доказни поступак ЗАВРШЕН.

ЗАВРШЕН РЕЧ

Заменик тужиоца за ратне злочине, Душан Кнежевић,

Изволите тужиоче.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Заменик тужиоца.

Поштовани суде, у поновљеном кривичном поступку током којег су изведени сви потребни и неопходни докази, ниједна од битних чињеница и околности није доведена у питање. Прецизирање оптужнице од 05. јануара 2017. године било је објективно условљено, с једне стране, ставовима и налозима Апелационог суда у Београду из решења о укидању првостепене пресуде из 2013. године, а са друге стране, обуставом поступка против четворице окривљених и то Љубана Деветака, Драгана Бачића, Александра Николајидиса и Милана Радојчића, услед њихове смрти. При тој прецизираној оптужници, остајем у целини и сматрам да је спроведеним доказним поступком утврђено да су преостали оптужени починили кривично дело за које се терете и да је утврђена њихова кривица, па стога предлажем да их за то дело огласите кривима и осудите по закону.

Кривично дело за које се терете оптужени је ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 Кривичног закона Савезне Републике

Југославије, а не Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, односно Основног кривичног закона, те Кривичног законика, због обавезне примене блажег закона за извршиоца.

Ово кривично дело врши онај ко кршећи правила међународног права за време оружаног сукоба, нареди или изврши неку од алтернативно одређених радњи извршења кривичног дела, које су таксативно наведене у овом законском члану.

Конкретно, Тужилац терети оптужене за убиства, телесна повређивања, те нечовечна поступања према цивилним лицима, мештанима села Ловас, о чему ће за свакога од оптужених понаособ, бити више речи касније.

Оно што је спроведеним доказним поступком утврђено, практично се подудара са наводима прецизиране оптужнице, а то је да је у јесен 1991. године, у Источној Славонији у Републици Хрватској у саставу бивше СФРЈ, постојао оружани сукоб између снага Југословенске Народне Армије, Територијалне одбране и добровољаца са једне стране и хрватских оружаних формација у које су спадале Збор народне гарде и Министарство унутрашњих послова Републике Хрватске, са друге стране. Овај сукоб није имао карактер међународног сукоба, пошто је Република Хрватска од међународне заједнице призната као самостална држава у јануару месецу 1992. године.

Из изведених доказа током поступка утврђено је да је дана 10.10.1991. године извршен напад на село Ловас од стране Друге пролетерске гардијске моторизоване бригаде ЈНА и других придодатих формација у њеном саставу. Након артиљеријске припреме уследио је пешадијски напад помоћних снага међу којима је била и оружана група од двадесетак припадника Станице милиције Товарник, мештана Ловаса и добровољаца којом је непосредно командовао оптужени Жељко Крњајић у својству командира Станице милиције Товарник. Група се кретала улицом Прерадовићевом, Марка Орешковића, Иве Лоле Рибара, Фрање Рачког и Краља Томислава, при чему није било ни отпора непријатељских оружаних формација, нити борбених дејстава. Но, и поред тога, оптужени Крњајић који је као мештанин Ловаса, добро познавао прилике у селу и знао чија је која кућа, наредио је припадницима своје оружане групе да отварају ватру из пешадијског наоружања, бацају бомбе и друге експлозивне направе на куће мештана хрватске националности, што су они и чинили, па је у његовом присуству запаљено више кућа лица поменутих у оптужници, на назначеним адресама, а убијени су Вид Кризнанић и Иван Острун пуцњима из ватреног оружја. Иста судбина задесила је услед дејства његове оружане групе, и његове суграђане: Мирка Гргића, Цецилију и Данијела Бањадака, Јосипа Пољака и Пава Ђаковића, чему није био присутан. А сам је примењивао мере застрашивања према цивилима – Томиславу Шелебају и Марици Ходак, односно тукао Јосипа Јовановића, на начин и на локацијама назначеним у оптужници.

Дајући своју одбрану у претходном поступку, првобитно је тврдио да је био командир Станице милиције Товарник, као и оружане групе у нападу на Ловас, петнаестак њих, да у селу није било организованог отпора, да би касније ретерирао. Износећи своју одбрану на поновљеном суђењу, негирао је све наводе оптужнице. Тврдио је да тада у Ловасу нису били цивили, већ „до зуба“ наоружани

припадници Збора народне гарде, добровољци, те наоружани мештани. Било их је, како каже, бар сто педесет. Он тада није био командир, само је ишао испред других сабораца, јер је познавао терен. Док су пролазили, пуцало се по њима, цитат, „лупају меци по капијама“, крац цитата. И сам је био у животној опасности. Никома није наређивао да пуца. Свако је то чинио по свом нахођењу. Бомби није било. И сам је тада испуцао два оквира муниције. Са паљењем кућа у селу, нема никакве везе. Није тукао Јосипа Јовановића, нити претио Томиславу Шелебају и Марици Ходак. Није био присутан када су убијени Вид Кризманић и Иван Острун.

Супротно његовој одбрани, бројним доказима у поступку, утврђено је да у Ловасу у време напада није било јединица Збора народне гарде и МУП Републике Хрватске. О томе је сведочило око стотинак оштећених у овом предмету, али не само они. И учесници у нападу то тврде. Тако, раније оптужени, а сада покојни против кога је кривични поступак обустављен, Александар Николајидис каже да се у село могло ући путничким возилом; оптужени Девчић наводи да су пре уласка у село послали извидницу и утврдили да није било непријатељских јединица. Сведоци – Милан Вукотић, Жељко Ракић, Никола Мацура и Милан Станић, нико од њих није могао да потврди да су тада у селу видели бар једног припадника Збора народне гарде или МУП Републике Хрватске. Надаље, сведок Радомир Славковић из Друге бригаде, истиче да Ловас уопште није пружао отпор и да су се људи предали.

Да је нападом на село руководио оптужени Жељко Крњајић, тврде у својим одбранама и оптужени Девчић у претходном поступку, као и раније оптужени, а сада покојни Љубан Деветак и Милан Радојчић, а оптужени Петроније Стојановић и да је у нападу на Ловас оптужени Жељко Крњајић показивао које су хрватске куће да се на њих бацају бомбе, те додаје, цитат, „откуд сам ја знао ко је тамо Србин“, крај цитата.

Што се тиче лица која су тада извођена из кућа и убијана од стране припадника оружане групе под командом оптуженог Жељка Крњајића, за њих је несумњиво утврђено да нису учествовала у непријатељствима. Да је оптужени Крњајић непосредно био присутан убиству двојице њих и то Вида Кризнанића, потврђују сведоци-оштећени Бранко и Славко Божић, Жељка Грбешић, Стјепан Пеулић и Јосип Сабљак, док то у односу на Ивана Оструна потврђују сведоци Јанко Божић, Драгица Острун и Драго Сабљак. О његовом присуству паљењу хрватских кућа говоре поменути, али и бројни други сведоци саслушани током поступка и то: Божо Перичић, Андрија Балић, али и оптужени Петроније Стевановић, те поменути Радојчић. О застрашивању Шелебаја и Ходакове, сведоче ови оштећени, односно сведокиња Славица Антоловић Туркаљ, када је у питању оштећени Јосип Јовановић.

Ко су оштећени који су убијени критичном приликом? Данијел и Цецилија Бадањак су били родитељи хрватског војника Петра Бадањака, Јосип Пољак – отац хрватског полицајца Николе Пољака, а Иван Острун – отац хрватског полицајца Дарка Оструна. Потпуно је јасно да су ови цивили убијени зато што су родитељи припадника друге стране у сукобу.

Зашто је то убијање, паљење кућа и застрашивање чињено? У циљу чишћења села од комшија друге националности који су били чланови и симпатизери Хрватске демократске заједнице или су њихови рођаци били на противничкој страни у сукобу. Ценећи горње наводе, налазим да је одбрана оптуженог Крњајића неоснована и усмерена на избегавање кривице и да нема упориште у изведеним доказима у вођеном поступку.

Што се тиче оптуженог Милана Девчића, он у овом поновљеном поступку, није желео да одговара на било чија питања, рекавши да је ово монтирани политички процес, а да је он жртвован, као и остали оптужени. Данас је, пак, нешто рекао о томе, у својој одбрани каже, ништа што му се ставља на терет, практично није починио.

При свему што је за њега тужилац навео у претходној завршној речи, остајем и данас. Оптужени Девчић је по заузимању Ловаса, након 10. октобра 1991. године, заједно са раније оптуженима, сада покојнима, против којих је кривични поступак обустављен, Љубаном Деветаком и Миланом Радојчићем, био представник самовласно новоуспостављене локалне власти, цивилно – војног карактера. Он је био командир Станице милиције Ловас, Радојчић командант Територијалне одбране Ловас, а Деветак командант села и директор Земљорадничке задруге „Ловас“ са широким цивилним и војним овлашћењима. Они су били ти који у наредном периоду, до краја октобра месеца, „ведре“ и „облаче“ у селу. Они су ти који одлучују ко ће од локалног цивилног становништва хрватске националности бити задржан и затворен у поменутих нехигијенским и просторно неусловним затворима, они врше селекцију, па потом један број њих пуштају, уз наредбу да уз оружану пратњу морају обављати пољске радове и сакупљати лешеве по селу, а други део њих, уз помоћ припадника локалне Територијалне одбране, милиције и добровољаца, којима наређују, пребацују у простор Месне заједнице, који је такође неуслован и нехигијенски, у ком од тада бораве, уз накнадно приведене, чија су имена наведена у оптужници. Само они, дакле и оптужени Девчић међу њима, то могу да нареде, јер као мештани Ловаса познају оштећене и према својим критеријумима и мерилима, те односима према њима, доносе одлуке које су најчешће спроводили припадници наведене добровољачке групе „Душан Силни“, који као лица која су дошла са стране, већином из Србије, нису од раније познавали оштећене и у том смислу нису ни могли по свом нахођењу доносити такве одлуке.

Током овог поступка пуно је било речи око статуса страдалих, оштећених лица. Оптужени и њихови браниоци тврде да они тада нису били цивили, већ наоружани борци – бранитељи, како су их званично признале и прогласиле хрватске власти. Та чињеница по налажењу овог Тужилаштва, у конкретном случају нема никакав суштински значај, јер је сасвим извесно и недвосмислено утврђено да су сви настрадали оштећени, у време инкриминисаних догађаја, били ненаоружани цивили који нису пружали било какав отпор. О разлозима због којих су они проглашени бранитељима за кривично-правни догађај који су предмет ове оптужнице, потпуно је ирелевантно. Битно је да је оптужени Девчић заједно са поменутих Деветаком и Радојчићем, предузео конкретно утврђене радње и тиме остварио више наведених алтернативних облика извршења предметног кривичног дела. У њих спада и наређивање мештанима, цивилима хрватске

националности, да своје куће обележе белим тканинама, а око руку носе беле траке. Конкретно, оптужени Девчић то наређује Бранки Балић, Ани Цоњар, и Јосипу Лукетићу. Све то за последицу има наношење тешких душевних патњи и озбиљан насртај на људско достојанство оштећених.

Оптужени Девчић током истраге признао је да је био одређен за командира Станице милиције у Ловасу, пошто је по професији полицајац, да би касније све то порекао. Међутим, да је он то тада заиста и био, тврде оштећени и сведоци Иван Мујић, Стјепан Пеулић, Антон Кризнанић, Андрија Балић, Милан Радмиловић, Јосип Бошњаковић, Емануел Филић, Горан Јеремић и многи други, као и Марија Ђаковић, његова школска другарица, затим лица у кумовским односима са њим, Милан и Ана Цоњар, те Јелена Лукетић. То је потврдио у истрази и поменути Милан Радојчић, али је на претресу изменио исказ.

Можда о ономе што се дешавало у Ловасу, најилустративније говори исказ сведока-оштећеног Мате Мађаревића, који наводи да је његово затварање у канцеларију изнад механичарске радионице наредио Деветак, да га је затворио оптужени Девчић, а пустио Радојчић. И то говори да се у том троуглу - Деветак, Девчић, Радојчић у том периоду све решавало. Када је поменути оштећени Мађаревић питао оптуженог Деветака због чега не може кући, он му је одговорио „због твог брата Ивана“, за кога је знао да је члан ХДЗ-а. Ово је и била мантра или матрица поступања у критичном периоду.

Приликом саслушања оштећених у просторијама Станице милиције, задруге и Месне заједнице, о њиховој тортури и повређивању од стране оптуженог Девчића или од стражара у његовом присуству, изјашњавали су се оштећени Петар Вулета, Марко Грчанац, Ђура Филић, Антон Кризманић и Ђуро Антоловић, те сведоци Марија Антоловић као и оптужени Петроније Стевановић. Што се тиче убиства Стипе Долачког, раније оптужени, а сада покојни Николајидис, у својој одбрани, навео је да су оптужени Девчић и поменути Деветак, након испитивања поменутог лица, предали њему истог да би био лишен живота, након чега га је он преузео, одвео до капелице на гробљу, где је накнадно његов леш и пронађен. У овај исказ уклапају се и искази Берислава Филића, Јосипа Петковића и сведокиње-оштећене Винке Долачки.

Из свега напред наведеног, евидентно је да је оптужени Милан Девчић, *tempore criminis*, на описан начин нечовечно поступао, мучио, вршио тортуру и повређивао телесни интегритет поменутих оштећених, те након саслушања Стипе Долачког, са Деветаком га предао оптуженом Петронију Стевановићу, да буде лишен живота, што се касније и десило, на већ речени начин.

У односу на оптуженог Миодрага Димитријевића и Дарка Перића, тужилац их терети за нечовечно поступање, као и оптуженог Радована Влајковића, Радисава Јосиповића, Јована Димитријевића, Сашу Стојановића и Зорана Косијера, с тим што ову задњу петорицу оптужених, терети и за наношење великих душевних и физичких патњи, као једног од облика извршења кривичног дела за које су оптужени. У односу на свакога од њих, остајем при завршној речи из претходног првостепеног поступка.

Оптужени Миодраг Димитријевић, активни потпуковник ЈНА, у својству наведеном у оптужници, био је тада највиши војни старешина по чину и рангу у Ловасу. Својим радњама и поступцима у периоду од 14. до 18.10.1991. године, он је себе фактички ставио у ситуацију да издаје наређења. Тако, он дана 15.10.1991. године, саставља јавно упозорење мештанима села, уз навођење рестриктивних мера и претњи мерама одмазде, што несумњиво указује на закључак о његовом субјективном односу према својој улози и положају у наведеним околностима. О томе говори у својој одбрани и оптужени Перић, помињући његова наређења која су сва и извршена, о чему ће више речи бити касније. Несумњиво је утврђено да је оптужени Миодраг Димитријевић дана 17.10.1991. године у преподневним часовима, заједно са поменути Деветаком, одлучио односно учествовао у доношењу писменог наређења и његовом уличном објављивању, о обавези окупљања свих мушкараца Ловаса, старости од осамнаест до шездесет пет година, испред зграде задруге, како је то описано у прецизираној оптужници под тачком 1а). Истог дана у поподневним часовима, он заједно са Деветаком доноси одлуку да сутрадан, дана 18.10.1991. године, у извиђање и претрес терена, крене оружана група састављена од припадника противдиверзантске чете при противдиверзантском одреду из састава Територијалне одбране Ваљево, оружане групе „Душан Силни“ и два мештанина као водича, те да се при извршењу задатка поведу и користе, претходну ноћ, противзаконито затворени и задржани мештани – цивили као обезбеђење – „живи штит“ од евентуалних напада хрватских оружаных снага и њихових минских поља. Такво наређење је издао оптуженом Дарку Перићу, команданту противдиверзантског одреда Територијалне одбране Ваљево, док је поменути Деветак то исто наредио неколицини припадника оружане групе „Душан Силни“ и двојици мештана – припадника ТО Ловас.

Дајући своју одбрану на поновљеном суђењу, оптужени Миодраг Димитријевић негира наводе оптужнице у целини. Истиче да није био у руководећој улози, већ је само саветовао оптуженог Перића и био координатор. Оптуженом Перићу није могао да нареди, јер је исти тамо радио шта је хтео. Није му наредио ни да са јединицом дође у Ловас. Без његовог знања су затворени људи из села. Није на састанку са Деветаком дана 17.10.1991. године одлучио да се испред задруге окупе мушкарци из села, нити су заједнички одлучили да се изврши извиђање и претрес терена. Није наредио Перићу да поведе те људе као „живи штит“. Потпуно супротно тврди оптужени Дарко Перић.

А шта стоји у документацији у списима везано за оптуженог Миодрага Димитријевића? Из наређења команде Друге бригаде, Стр.пов.364-1 од 10.10.1991. године под тачком 12. утврђено је да је поменути оптужени означен као командант ТО Ваљево, а исто произилази и из редовног борбеног извештаја Прве дивизије, Стр.пов.3-500 од 21.10.1991. године, те исказа сведока официра Драга Ромића и Александра Васиљевића. Сведок Душан Лончар командант Друге бригаде, пак говори, да му се оптужени Миодраг Димитријевић представљао као координатор, да је од њега редовно примао извештаје о стању у Ловасу; командант ТО Лајковац, сведок Градимир Вељовић тврди да му је оптужени Миодраг Димитријевић био надређени, исто тврди и Живорад Божић, војник из противдиверзантске чете ТО Ваљево. Сведок, пуковник Ратко Ђокић, комамандат Четврте оперативне зоне ТО Ваљево, каже да је оптужени Миодраг Димитријевић

био координатор између Друге бригаде и територијалне одбране. Сведоци Миодраг Радосављевић и Милосав Милутиновић, официри у Другој бригади, наводе да је оптужени долазио на реферисање у команду. Оптужени Радисав Јосиповић наводи да им је оптужени Перић саопштавајући им задатак претреса винограда, пренео да је то наређење оптуженог Миодрага Димитријевића. И тачка 52. Упутства о употреби територијалне одбране, говори у прилог тврдњи из оптужнице. И садржај записа из бележнице овог оптуженог из тог времена, потпуно дезавуише његову одбрану да се ништа није питао, никоме није наређивао и ништа није одлучивао.

Иначе, вођење цивила у претрес терена као живи штит, није једино наређење који је оптужени Миодраг Димитријевић издао оптуженом Дарку Перићу. Било их је више. Долазак Перића са јединицом у Ловас, смештаја у школу, обезбеђивање затвора у Ловасу, упућивање састава Територијалне одбране Лозница у Опатовац и сва та наређења су извршена. Дакле, имао је он итекакву командну функцију у Ловасу у конкретном периоду.

Оптужени Дарко Перић, као резервни капетан I класе у својству команданта противдиверзантског одреда ТО Ваљево у својој одбрани наводи да је наређење о којем је реч примио од оптуженог Миодрага Димитријевића, након чега га је као своје наређење, издао оптуженом Радовану Влајковићу, резервном поручнику у својству командира противдиверзантске чете и оптуженом Радисаву Јосиповићу, резервном поручнику у својству командира 1. вода исте чете, који су по истом поступили. Несумњиво је да су оптужени Влајковић и Јосиповић приступили вођењу, претходне ноћи, затворених цивила из дворишта задруге, путем, ка месту инкриминисаног догађаја, користећи их као „живи штит“, обзиром да су се на почетку, до изласка из села, цивили кретали између војника, а одатле са спољне стране, а војници између њих. Управо то потврђује да су цивили требали да служе као заштита од евентуалних оружаних дејстава противне стране.

У своју одбрану, у поновљеном поступку оптужени Радован Влајковић наводи да је наређење оптуженог Дарка Перића одбио, а оптужени Радисав Јосиповић, да никоме није издао нити пренео то наређење. Ако је то тачно, остаје нејасно откуд они са педесет војника у пратњи заробљених цивила, на путу од дворишта задруге до минског поља, односно, како то да поступају по наређењу које су одбили? И више од тога, откуд они у наставку те акције, у пољу детелине иза цивила који у истом деактивирају mine? Постоји читав низ сведока који немају сазнања да је оптужени Радован Влајковић одбио наређење оптуженог Дарка Перића и то сведоци, командири водова његове чете, Мирослав Плавшић и Живан Стојковић, као и сведоци Мојсиловић, Божић, Давидовић, Параментић и други. Оптужени Влајковић, као командир чете, не да није одбио наређење, него је од почетка приступио извршењу истог. Пренео га је војницима, извршио одабир војника који ће да иду у акцију, водио их од школе до задруге где су били заробљени мештани, потом се са њима кретао у оружаној пратњи водећи цивиле као „живи штит“, а затим када је видео да исти иду у разминурање минског поља, он наставља да у томе учествује са својим војницима, иако то излази из оквира примљеног наређења од оптуженог Дарка Перића. Исто се односи и на оптуженог Радисаву Јосиповића. Најмање што су њих двојица могли да учине у тој ситуацији, било је да нареде својим војницима да се повуку у моменту када виде повређене

цивиле у задрузи, потом успут када је један од вођених цивила убијен и на крају у пољу детелине када су видели за шта се вођени цивили даље користе.

Треба рећи да ни оптужени Дарко Перић, а ни оптужени Влајковић и Јосиповић, нису добили наређење и нису знали да ће се затворени цивили користити за разминурање минског поља. Очигледно је из понашања оптуженог Јована Димитријевића, Саше Стојановића и Зорана Косијера, раније оптуженог а сада покојног Драгана Бачића, те покојних Вукосављевића и Хрњачког, сви припадници оружане групе „Душан Силни“, да су они од некога добили то наређење, није било могуће утврдити од кога тачно, да се вођени цивили искористе и за разминурање минског поља на утврђеној локацији. Ово произилази, пре свега, из бројних исказа сведока оштећених, који тврде да је неко од добровољаца из групе „Душан Силни“ наредио њихово скретање са главног пута у поље детелине, те да су добровољци потом наређивали кретање преко тог поља, најпре по ширини а потом по дужини, с тим да ногама разгрђу детелину лево и десно.....

Председник већа: Окривљени Димитријевићу?

Констатује се да је окривљени Димитријевић уз одобрење суда, напустио судницу.

Сачекајте, тужиоче, па ћете наставити.

Констатује се да је окривљени Миодраг Димитријевић приступио у судницу.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Наставља се главни претрес изношењем завршних речи од стране заменика тужиоца за ратне злочине.

Тужиоче, изволите.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Мислим да сам стао, отприлике овако овде.

Ово произилази, пре свега, из бројних исказа сведока оштећених, који тврде да је неко од добровољаца из групе „Душан Силни“ наредио њихово скретање са главног пута у поље детелине, те да су добровољци потом наређивали кретање преко тог поља, најпре по ширини а потом по дужини, с тим да ногама разгрђу детелину лево и десно, те да стану кад угледају mine. У конкретној ситуацији, оптуженом Влајковићу и Јосиповићу било је потпуно јасно да наређење цивилима да скрену у поље детелине и како даље да се понашају и поступају, излази из оквира примљеног наређења. Но, и поред тога, они са својим војницима, као што је речено, учествују у наставку те акције, крећући се иза цивила и са стране, на безбедном растојању, свесни могућности наступања забрањених последица, што ће се убрзо и десити. Након активирања једне од постављених мина од стране вођеног цивила оштећеног Ивана Краљевића, дошло је до отварања ватре на

цивиле. Од последица пушчане паљбе и активирања мина смртно је страдало деветнаест њих и то: Марјан Марковић, Томислав Сабљак, Дарко Солаковић, Иван Талијан, Златко Пањик, Славко Кузмић, Иван Сабљак, Мијо Шалај, Иван Краљевић, Петар Бадањак, Златко Божић, Антун Пањик, Марко Видић, Марко Сабљак, Мато Ходак, Иван Цоњар, Славко Штрангаревић, Јосип Туркаљ и Лука Балић, а дванаест њих је тада повређено и то: Стјепан Пеулић, Станислав Фрањковић, Иван Мујић, Златко Тома, Љубо Солаковић, Јосип Герстнер, Мато Краљевић, Јосип Сабљак, Емануел Филић, Милко Кесер, Милан Радмиловић и Марко Филић. Но, ни то није био крај. По престанку експлозија и пушчане паљбе, оптужени Саша Стојановић наставља са започетим, наређујући односно терајући оштећеног Ђуку Радочаја, Томислава Шелебаја и Драгутина Кризманића да наставе са разминирањем преосталих мина, што они и чине, да би приликом изношења рањених из минског поља, оштећени Стјепан Пеулић нагазио на једну од мина, када је и сам рањен.

Оптужени Јован Димитријевић у одбрани у поновљеном поступку наводи да је био тада на минираној ливади, али да никоме ништа нажао није учинио. Својих ранијих исказа се не сећа, а на питања неће да одговара.

Оптужени Саша Стојановић, пак, тврди да се критичног дана прикључио колони цивила и војника. Када је један од цивила закачио мину, настала је пуцњава. По завршетку акције, један од Хрвата је рањен, када су они кренули да се извлаче из поља. Није им он наредио да разминирају преостале мине.

Оптужени Зоран Косијер, пак, истиче да је био у тој акцији, коју је водио опт. Радован Влајковић, командир противдиверзантске чете. Неко је наредио да цивили скрену у поље детелине. Приликом њиховог кретања, дошло је до експлозије. Оно што је раније изјавио, теретећи оптуженог Сашу Стојановића, сада повлачи.

Из свега наведеног, евидентно је да је оптужени Јован Димитријевић учествовао у вођењу цивила у ову акцију користећи их као „живи штит“ од евентуалних непријатељских дејстава као и за разминирање минског поља, дајући им наредбе односно упутства како да то чине. Исто важи и за оптуженог Зорана Косијера и оптуженог Сашу Стојановића, с тим што је овај последњи то наставио и након погибије цивила у минском пољу. Многи сведоци их терете за то што се догодило на минском пољу. Тако, Томислав Шелебај наводи да добровољац Јоца наређује кретање у минском пољу, те спомиње добровољца Сашу који је тада имао двоглед. Слично наводи и оштећени Милан Радмиловић. Сведок Станко Параментић из противдиверзантске чете ТО Ваљево је на главном претресу препознао добровољца, како он каже, „дечкића“ који је тада давао упутства цивилима у минском пољу, како да се крећу и шта да чине, у лику оптуженог Саше Стојановића. Сведок Никола Вуковић, пак, наводи да су оптужени Јован Димитријевић и сада покојни Драган Бачић накнадно причали да су вршили разминирање. Како је оптужени Косијер ушао у поље детелине у првој врсти иза цивила, а обзиром да се брани да циљ акције није био разминирање, он нема објашњење шта они то тамо раде и зашто се цивили крећу најпре по ширини, а потом по дужини поља, ако не због проналажења мина.

Према томе, евидентно је да оптужени Јован Димитријевић, оптужени Саша Стојановић и оптужени Зоран Косијер поступајући на наведени начин, остварују биће кривичног дела за које се терете.

На овом месту бих се осврнуо и прокоментарисао вештачење вештака војне струке Бошка Антића, као и исказ стручног саветника оптуженог Миодрага Димитријевића, Милисава Секулића.

У налазу и мишљењу из претходног поступка из 2011. године, вештак војне струке Бошко Антић најпре говори да напад на Ловас није био војно оправдан, да је непријатељ прецењен, да у селу није било процењених хрватских снага и није пружан отпор. Што се тиче непријатељски настројеног становништва, како каже, оно не може бити разлог за напад, нити за чишћење села. Термин „чишћење села“ може се применити само у циљу уништавања отпорних тачака у селу, уколико их је било. Тај термин не може се сматрати оправдањем за насиље над ненаоружаним становништвом и за убиства која су вршена. Вештак без дилеме указује на оптуженог Миодрага Димитријевића као команданта ТО Ваљево, коме су подређени оптужени Перић, Влајковић и Јосиповић, који координира борбеним дејствима, што подразумева функцију командовања у процесу планирања и организовања борбе.

У поновљеном поступку, овај вештак је одступио од свог налаза и мишљења по питању оправданости напада на Ловас и то због присуства непријатељских снага у селу; затим по питању система командовања за који сада тврди да није био успостављен, а на питање на основу којих докумената је дошао до тих закључака, наводи да се у међувремену упознао са исказима сведока у овом поступку - Ивана Рендулића, Душана Лончара, одбранама оптужених Крњајића и Миодрага Димитријевића, те документацијом коју је пронашао на интернету и слично, а што ни у ком случају није био његов задатак и излази из оквира његовог вештачења. Ово стога, што се његово вештачење везује за наредбу суда уз војну документацију коју он вештачи по правилима војне струке, при чему није његово да на себе узима прерогативе суда, оцењује одбране оптужених и исказе сведока и оштећених. Но, било како било, вештак Антић остаје код свог налаза у делу где по правилу службе није дозвољено да се у оружану акцију воде цивили као „живи штит“, нити је прихватљиво увођење или улазак цивила у минско поље, ради размирирања истог. То се односи и на вршења насиља над становништвом - паљења кућа, убиства и повређивања мештана због његове непријатељске настројености, при чему оно не пружа никакав отпор.

Што се тиче исказа Милисава Секулића, стручног саветника оптуженог Миодрага Димитријевића, он на претресу од 02. јула 2015. године наводи, да још од 2007. године прати све што се дешава у овом предмету и има, како каже, све папире, а да ће његово знање помоћи суду и да ће се тиме показати ко у овом предмету треба да буде окривљени. Да ли је то његова процесна улога? Свакако не. Он тврди да је покојни Деветак тада командовао у Ловасу, а то што је оптужени Миодраг Димитријевић био највиши по чину и рангу војни старешина, не значи ништа. Исти никоме није командовао и не сноси никакву одговорност за дешавања у селу. Поставља се питање, да ли је Милисав Секулић његов стручни саветник или превазилази ту улогу, односно које прерогативе преузима.

Дајући своју одбрану током поновљеног поступка, оптужени Петроније Стевановић се изјаснио да није крив и да не жели да одговара ни на чија питања.

Мора се, међутим, рећи да нема ни једног оштећеног, сведока или оптуженог који га није поменуо у контексту инкриминисаних догађаја. Скоро сви, без изузетка у својим исказима тврде да је он у свим тим догађањима испољио велику суровост и бруталност, све до садистичког иживљавања над немоћним цивилима оштећенима. То ниједним доказом није доведено у питање, ни у поновљеном поступку. Готово сви оштећени су га запамтили по карактеристичном имену, описали га као тамнопутог, ошишаног са тетоважама на рукама, (ова чињеница је потврђена и из лекарског извештаја здравствене службе Окружног затвора у Београду), личној капи, црно-црвене боје са ресама коју је носио на глави, као и ножевима које је носио.

О повређивању оштећеног Ђуре Антоловића и покушају његовог убиства од стране оптуженог Петронија Стевановића, изјашњавали су се сведоци: Марија Анлотовић, Розина Пејић и Славко Лукетић, као и сам оштећени Ђуро Антоловић, теретећи га. Исто се односи и на повређивање Ивана Видића, за шта га терети сведокиња оштећена Вера Видић, супруга сада покојног Ивана, рекавши да јој је супруг причао да га је овај оптужени ударао гуменом палицом по леђима приликом саслушања код поменутог Радојчића.

За нечовечно поступање према оштећеној Љубици Адамовић и Маријани Радочај и упућене претње њима, сведочили су Славољуб Ивановић, припадник исте оружане групе као и оптужени Стевановић, оштећена Љубица Адамовић, потом Даница Воркапић, као и оптужени Милан Девчић.

О убадању ножем наведених оштећених, затворених у дворишту задруге, од стране оптуженог Стевановића, говорили су сведоци-оштећени: Тома Златко, Милан Цоњар, Антон Кризманић, Милан Радмиловић, Влатко Палијан и други, затим раније оптужени, сада покојни Александар Николајидис, оптужени Девчић, сведоци из ваљевске чете Борислав Пребег, Милан Малетић, добровољац Драган Милићевић и Слободан Грубач, кувар у задрузи. Да је поменути оптужени секао ножем косу претученом Јосипу Туркаљу, потврдили су сведоци-оштећени: Ловре Герстнер, Станислав Фрањковић, Иван Мујић и други, а да је узимао новац од затворених лица преко Златка Божића, утврђено је из исказа сведока-оштећених Стјепана Пеуљића, Јосипа Сабљака, Петра Вулете и других.

Учешће оптуженог Петронија Стевановића у убиству најмање пет лица (Петар и Ђука Лукетић, Алојз Кризманић, Стипе Долачки и Марин Балић) на начин описан у прецизираној оптужници, утврђено је из исказа сведока Љубодрага Јелића, Јосипа Кувездића, Стјепана Павличића, Петра Вулете, Томислава Шелебаја, дела исказа поменутог Александра Николајидиса, али и исказа Берислава Филића, Јосипа Петковића, Ивице Филића и других, а што је све наведено у претходној завршној речи.

При овако утврђеном чињеничном стању, нема дилеме да је оптужени Петроније Стевановић починио кривично дело за које се терети.

Поступајући на наведени начин, сви оптужени су прекршили правила међународног права садржана у назначеним одредбама IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата из 1949. године и Допунском протоколу о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба из 1977. године. Имајући у виду да су радње описане поменутом Конвенцијом и Допунским протоколом уз исту, инкриминисане и домаћим законодавством након ратификације, оптужени су на представљени начин извршили кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл.142 ст.1 КЗ СРЈ, које спада у кривична дела против човечности и међународног права.

Није спорно да извршилац овог дела може бити само припадник стране у конкретном сукобу, а што оптужени као припадници наведених оружаних формација, свакако јесу.

Урачунљивост оптужених ничим није доведена у питање. Ово кривично дело они су учинили са умишљајем, како је назначено за свакога од њих у прецизираној оптужници. Учествојући заједнички у извршењу кривичног дела са другим извршиоцима, од којих су неки у међувремену преминули, а неки су још увек непознати, поступали су као саизвршиоци.

Поштовани суде,

За све време трајања овог поступка, били смо сведоци покушаја оптужених да оповргну изведене доказе и да представе да им је све ово намештено, односно монтирано, како би се они жртвовали и означили као извршиоци овог тешког кривичног дела, јер је тако најједноставније и најмање болно.

Таква њихова теза је једноставно немогућа. Наиме, оптужени се не терете за оно што нису учинили односно извршили. Напротив, изведени докази недвосмислено потврђују супротно, а то је да су управо они извршиоци дела за које су оптужени. Оптужени су очигледно подлегли ратној атмосфери и еуфорији која је владала тих дана у Ловасу. Евидентно, ствари су измакле контроли, могао је тада да ради ко је шта хтео и да никоме за то не одговара. Оптужени су сматрали да имају право да узму правду у своје руке, да осуде или се обрачунају са својим комшијама односно мештанима Сотина. Тада су били толико јаки да су то и могли. Вршећи одмазду над њима, они су то чинили јер су чланови њихових породица били на супротној страни у оружаном сукобу или су они и њихови рођаци били чланови или симпатизери ХДЗ-а. Због тога су неки од њих и главом платили. А они који су преживели и њихова родбина гледају у нас, очекујући сатисфакцију и правду. Да ли ће је добити, време ће показати.

Обзиром да сваки почињени ратни злочин има своје име и презиме, предлажем да суд, узимајући у обзир све олакшавајуће и отежавајуће околности о чему је било речи у претходној завршној речи, оптужене за почињено кривично дело осуди на казне затвора у трајању и то: оптуженог Жељка Крњајића у трајању од десет година, оптуженог Милана Девчића у трајању од десет година; оптуженог Миодрага Димитријевића у трајању од десет година; оптуженог Дарка Перића у трајању од пет година; оптуженог Радована Влајковића у трајању од пет година;

оптуженог Радисава Јосиповића у трајању од четири године; оптуженог Јована Димитријевића у трајању од осам година; оптуженог Сашу Стојановића у трајању од осам година; оптуженог Зорана Косијера у трајању од девет година и оптуженог Петронија Стевановића у трајању од четрнаест година.

Председник већа: Хвала. Пуномоћник оштећених Стјепана Пеулића и Ивана Мујића, адвокат Марина Кљајић, изволите изнесите завршну реч.

Пуномоћник оштећених Стјепана Пеулића и Ивана Мујића, адвокат Марина Кљајић

Пуномоћник оштећених адвокат Марина Кљајић: Поштовани суде, ја се у целости придружујем завршној речи тужиоца, сматрам да је оптужница у односу на све оптужене и по свим тачкама доказана из свих оних разлога које је детаљно заменик тужиоца сада изложио, тако да се ја нећу понављати наводећи то исто. Желела бих само да укажем на један шири контекст догађаја.

Наиме, од 2008. године води се фактички главни претрес за злочин који је почињен у Ловасу где је у року од само осам дана страдало седамдесет цивила. Оптужница првобитна која је била и током поступка како су поједини оптужени умирали, једноставно није могла да опстане до данашњег дана у том капацитету и да обухвати све толике жртве. Међутим нико од оптужених ни у једном тренутку њихову бројчаност није оспорио. Није оспорио да је страдало у тако кратком року седамдесет људи. Оптужницом нити су обухваћени сви актери, што се видело из многих изнесених доказа током трајања поступка, а нити сви догађаји. Наиме, имали смо прилику, о томе сам говорила и у претходној завршној речи, тако да остајем и при њој, да је било и других инкриминисаних радњи као што је исељавање цивилног хрватског становништва, што ничим није обухваћено, пљачка њихове имовине...

Председник већа: Ја Вас морам, пуномочниће, вратити на оквире оптужбе у оквиру које је суд овлашћен да поступа, па у том смислу и изнесите завршну реч.

Пуномоћник оштећених адвокат Марина Кљајић: Кажем, на то се нећу обазирати. Чињеница је, као што је заменик тужиоца истакао, да је цивилно становништво у Ловасу страдало само због своје националне припадности и у великој мери због тога што су чланови њихових породица били или чланови ХДЗ-а или припадници супротних оружаних формација. Тужилац је навео који су то људи били, међутим било их је још. Ми у публици имамо човека чија је мајка Аница Лемуновић такође страдала, који је сам као сведок навео да је био припадник, имамо оптужницом обухваћен брачни пар Бадањак, и они су страдали искључиво због својих синова, који у тренутку напада нису били у Ловасу. Било је ту и других, три члана породице једног полицајца, мајка, супруга и малолетна ћерка. То је био мотив, то је био образац понашања свих оптужених, једна безобзирна и бездушна освета на цивилима који су ту остали. Чули смо да одбрана тврди, ево сам Крњајић је рекао да су они ишли по наређењу пуковника Душана Лончара. У том наређењу које постоји у списима предмета јасно и гласно стоји „очистити село поред осталог и од непријатељски настројеног цивилног становништва“ и управо су оптужени тако поступили. У доброј мери су очистили

село од становништва које су они сматрали непријатељски расположеним, настројеним, а то су били сви чији су чланови породице по њиховој оцени били на другој страни, а њима у том тренутку недоступни. На овај начин испољили су упорност и безобзирност, ради се о систематском убијању људи у трајању од осам дана. Због тога сматрам да наводе одбране да је село било брањено, једноставно приликом оцене ваше, не треба узимати у обзир. Сам вештак војне струке је рекао да при нападу на место које се брани, однос снага мора да буде 3:1. Нападача мора бити три пута више јер их је толико потребно да савладају одбрану. Овде смо, како Крњајић оптужени, тврди да их је било сто, преко сто, имали само једног смртно страдалог добровољца под тачно неразјашњеним околностима, да се сумња да је чак можда од рикошета или од властите ватре страдао. Све то указује да су све те одбране неосноване. Из тог разлога придружујем се предлогу тужиоца да се сви огласе кривим и да се приликом одмеравања казни оптуженима управо узму у обзир као отежавајуће ове околности, једно безобзирно иживљавање над цивилним становништвом. Хвала.

Председник већа: Да ли имате евентуално неку представу колико ће трајати завршне речи, да би знали колико дана да одредимо за изношење завршних речи.

Адвокат Бранкица Мајкић: Судија, ако дозволите, ја бих имала бар сат и по, до два. Ја се извињавам стварно, али покушаћу да скратим.

Председник већа: Немојте се извињавати, имате право да изнесете завршну реч. Ја нећу да лимитирам, сматрам да је предмет прилично обиман и да је непотребно лимитирање.

Адвокат Радоје Алексић: Бранилац Крњајић Жељка, адвокат Алексић Радоје. Ја бих имао између сат и по и два сата. Хвала.

Председник већа: Остали браниоци?

Адвокат Борис Зорко: Адвокат Борис Зорко. Поштовани суде, имао бих до два часа највероватније трајање завршне речи. Хвала.

Адвокат Јасмина Живић: Адвокат Јасмина Живић, бранилац Перић Дарка. До сат времена највише.

Адвокат Бранко Димић: Бранко Димић адвокат. Бранилац до пола сата, сам окривљени десетак-петнаест минута.

Председник већа: Одредићемо изношење завршних речи за два дана, па уколико стигнемо стигли смо, ако не, биће одређен и трећи термин.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се ради припреме завршних речи данашњи главни претрес ОДЛОЖИ.

Следећи се одређује за

10. и 11. мај 2017. године, са почетком у 14:30 часова у судници број 2.

Председник већа: 10. и 11. мај. Оба дана у 14:30.

Шта да ме питате? Спремите завршну реч за следећи пут. Спремите ви завршну реч, нисте временски ограничени, уколико не будете изашли ван оквира оптужнице. За сада нема потребе за лимитирањем завршних речи.

Што је присутнима саопштено па их не позивати.

Довршено у 17:10.

ЗАПИСНИЧАР

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА - СУДИЈА